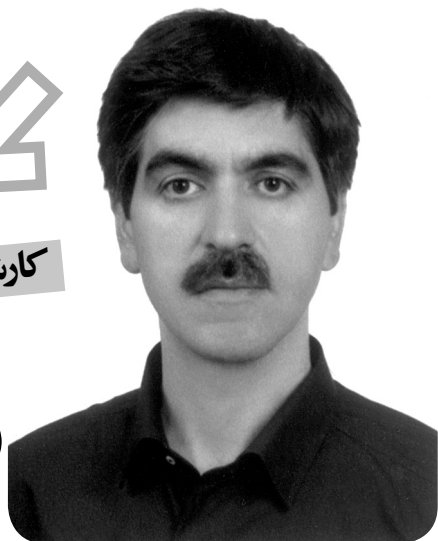

گفت‌وگو با احمد تهوری
کارشناس و مدیر روابط عمومی انتشارات ققنوس

ناشر برگزیده

فاطمه خرفانیان

۱. در تولیدات خود تا چه اندازه به نیازسنجی اهمیت می‌دهید؟

نیازسنجی و در نظر گرفتن علائق مخاطبان و تفکیک گروه‌های سنی، یکی از موضوعات و پارامترهای موردنظر هر انتشاراتی حرفه‌ای است. «انتشارات ققنوس» هم در این راستا طی چند سال گذشته، به ویژه در ایام برگزاری نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران، دست به نظرسنجی‌های متفاوتی زده است که بالطبع به نتایجی هم رسیده‌ایم. هدف ما در وهله‌ی اول، ارزیابی نیاز و علاقه‌ی مخاطبان بود. همان‌طور که می‌دانید، نشر قبل از این که یک کار فرهنگی باشد، یک فعالیت اقتصادی است و ناشر به هر حال باید به فکر بازگشت سرمایه‌اش باشد. ولی این به آن معنا نیست که سیاست‌های کاسبکارانه در نشر رسوخ کند. به همین دلیل و با همین انگیزه، ما سعی کرده‌ایم در تولیدات انتشارات ققنوس به نوعی نظر و نیاز مخاطب را تأمین کنیم.

نتیجه‌ی نظرسنجی ما از خوانندگان حرفه‌ای کتاب‌هایمان این بود که اولاً فهمیدیم نیاز مخاطبان شناور است. علاقه‌مندی آنان در زمان‌های متفاوت از کتب تاریخی و ادبیات-رمان (داستان بلند و مجموعه داستان) شروع می‌شود و در بازه‌های زمانی خاصی، به کتاب‌های فلسفه، روان‌شناسی، حقوق و ... می‌رسد. این جدا از گروه دانشجویان و متخصصینی است که کتاب را به عنوان نیاز اولیه‌ی خود تلقی می‌کنند و در شروع سال تحصیلی، کتاب مورد نیازشان را می‌خرند. لذا با توجه به اهمیتی که به نظرات مخاطبان خود می‌دهیم؛ کتاب‌های تاریخ، فلسفه و ادبیات را در دستور کار تولیدات خود قرار داده‌ایم؛ هرچند نیازسنجی مقوله‌ای دوجانبه است و باید هم نیاز

۲۹۹۱۹۷

زمستان ۱۳۸۸

۸۲

صنعت نشر (ناشران و عوامل مربوطه) و هم نیاز مخاطبان و خوانندگان در آن مدنظر قرار گیرد.

۲. کدامیک از کتابهای شما پر شمارگان تر است؟ آیا این کتابها در کتابنامه‌ی

رشد معرفی یا در جشنواره‌ی کتابهای آموزشی رشد برگزیده شده‌اند؟

به طور معمول، کتابهایی که خوانندگان بیشتری دارند، از شمارگان بالاتری نیز برخوردارند. و با توجه به علاقه‌مندی خوانندگان به کتابهای رمان و تاریخ، این کتابها در شمارگان بالاتری منتشر می‌شوند و حتی گاهی به چاپهای متعددی هم می‌رسند. این کتابهای تاریخی، تحت عنوان «مجموعه‌ی تاریخ جهان» و «مجموعه‌ی ملل» به طور مرتب پس از انتشار برای کتابنامه‌ی رشد ارسال می‌شوند و دوستان هم در این نشریه به معرفی آنها می‌پردازند.

لازم به توضیح است که هفت جلد از کتابهای مجموعه تاریخ جهان به نامهای مصر

باستان، امپراتوری ایران، اصلاحات، رنسانس، امپراتوری آشور، قرون وسطای

اولیه و امپراتوری مغول، در «سومین جشنواره‌ی کتابهای آموزشی رشد»

در سال ۱۳۸۲ و مجموعه‌ی هفت جلدی ملل که به شناخت کشورهای

جهان از نظر سیاسی، جغرافیایی و فرهنگی می‌پردازد، در آبان ۱۳۸۴

برنده‌ی جایزه‌ی جشنواره رشد شدند و از ترجمه‌ی آنها طی مراسمی

تقدیر به عمل آمد. هم‌چنین، از کتابهای تألیفی «به دنبال فردوسی»،

تألیف آقای محمد حسینی که برای رده‌ی سنی نوجوانان نوشته شده

است هم در «هفتمین جشنواره‌ی کتابهای آموزشی رشد» (آبان ۱۳۸۷)

تقدیر به عمل آمد.

از کتابهای مجموعه

تاریخ جهان به نامهای

مصر باستان، امپراتوری ایران

اصلاحات، رنسانس، امپراتوری

آشور، قرون وسطای اولیه و امپراتوری

مغول، در «سومین جشنواره‌ی

کتابهای آموزشی رشد» تقدیر

به عمل آمد

۳. آیا بین معیارهای مخاطبان و معیارهای داوری جشنواره تناسب و رابطه وجود

دارد؟ مشکل کجاست؟

فکر می‌کنم در این باره باید به معیارهای مخاطبان هم توجه لازم را داشت. به هر حال مخاطب

جوان و نوجوان در حال حاضر نیازمند خلاصه و چکیده‌ای از تاریخ جهان و ایران است که او را

به سمت اطلاعات بیشتر و دقیق‌تری رهنمون کند. برای مثال، در همین مجموعه‌ی ۶۰ جلدی

تاریخ جهان، گزیده‌ای از رویدادهای مربوط به یک پدیده‌ی اجتماعی یا سیاسی را در یک جلد

ارائه که در انتهای هر کتاب هم، منابع مفصل‌تری برای مطالعه‌ی بیشتر و کامل‌تر به مخاطب

معرفی کرده‌ایم. مشکل شاید آن‌جا باشد که در داوری‌ها، به تجربه و تخصص مترجم کتاب توجه

کافی و وافی نمی‌شود و ملاک، متن ترجمه شده‌ای است که او توسط ناشر ارائه داده است. گاهی

سابقه‌ی مترجم در دیگر زمینه‌ها مغفول می‌ماند.

۴. آیا به نظر شما می‌توان کتاب‌های ترجمه‌ای را در جشنواره داوری کرد؟ جایزه را باید به چه کسی داد؟ آیا مقایسه‌ی آن‌ها با کتاب‌های تألیفی کار درستی است؟

به هر حال، همه‌ی کتاب‌های انتشارات ققنوس که در جشنواره از آن‌ها تقدیر شده است، ترجمه بوده‌اند و داوران آن‌ها را انتخاب کرده‌اند. داوران به صحت و سقم ترجمه، روان بودن متن ترجمه و ارتباطی که توانسته است با گروه سنی خاصی برقرار کند، حتماً توجه کافی داشته‌اند، که به مترجم و نویسنده‌ی کتاب‌های ما- خانم شاداب و آقای حقیقت‌خواه، محمد حسینی و ... - جایزه داده‌اند.

اما در مورد این که می‌پرسید مقایسه‌ی ترجمه با تألیف کار درستی است یا خیر، به جرئت می‌توانم بگویم، خیر! چرا که حساب ترجمه‌ی یک متن از تألیف جداست. ترجمه یک فن است و اگر مترجم بتواند با زیبایی هرچه تمام‌تر پیام اصلی نویسنده را با درایت و دقت به خواننده منتقل کند، بخشی از وظیفه‌ی خود را انجام داده است. اما در تألیف کار متفاوت است و بحث تولید علم و اندیشه به میان می‌آید که وظیفه‌ی مؤلف را سنگین‌تر می‌کند.

ترجمه
یک فن است و اگر
مترجم بتواند با زیبایی
هرچه تمام‌تر پیام اصلی
نویسنده را با درایت و دقت به
خواننده منتقل کند، بخشی
از وظیفه‌ی خود را انجام
داده است

۵. چه قدر به موضوع آماده‌سازی و کارهای هنری در چاپ کتاب اهمیت می‌دهید؟ آیا این موضوع رابطه‌ای با فروش دارد؟

صفحه‌بندی و صفحه‌آرایی و طرح روی جلد کتاب، بخشی از کارهای هنری آماده‌سازی کتاب است که تأثیر مثبتی روی جلب مخاطب دارد. خواننده وقتی کتابی را در دست بگیرد که از ویرایش خوبی برخوردار باشد، غلط‌های چاپی نداشته و طرح جلد خوبی روی آن نقش بسته باشد، احساس رضایت خاطر می‌کند. لذا انتشارات ققنوس در این باره همیشه سعی کرده است، جوانب حرفه‌ای کار هنری خوب را در آماده‌سازی کتاب‌هایش مدنظر قرار دهد.

۶. چه ویژگی‌هایی در کار شما هست که باعث شده نشر شما برگزیده شود؟

انتشارات ققنوس در سال ۱۳۸۰ ناشر برگزیده‌ی «دوازدهمین نمایشگاه کتاب تهران» شد. دو سال بعد هم در «چهاردهمین دوره‌ی نمایشگاه» از این ما تقدیر به عمل آمد. البته در سال‌های دیگر، کتاب‌های انتشارات ققنوس در شورای کتاب کودک، جشنواره‌های رشد، کتاب فصل، کتاب سال، جایزه‌ی ادبی اصفهان و ... جوایزی را به خود اختصاص داد. لازم است بگویم، کتاب «راهنمای زبان‌های ایرانی»، ترجمه‌ی دکتر رضایی باغبیدی و گروه دیگری از مترجمان، و

«پدیدارشناسی»، نوشته‌ی سیاوش جمادی، در سال‌های ۱۳۸۴ و ۱۳۸۶ برنده‌ی جایزه‌ی کتاب سال شدند.

اما این که چه ویژگی‌هایی باعث برگزیده شدن نشر ما به عنوان ناشر برگزیده شد را باید از داوران و دست‌اندرکاران این جشنواره‌ها پرسید، ما علاوه بر دقت در انتخاب موضوعات برای چاپ کتاب، به محتوا و کیفیت و نیز کمیت کار هم اهمیت می‌دهیم و سعی می‌کنیم کار در شکل و محتوای مناسبی به دست مخاطب برسد. هم‌چنین در نمایشگاه سال‌های ۱۳۸۰ و ۱۳۸۲، غرفه‌آرایی ما نظر مخاطبان و داوران نمایشگاه را جلب کرد.

۷. چه انتظاری از جشنواره‌ی رشد و طرح سامان‌بخشی دارید؟

امیدوارم که جشنواره‌ی کتاب‌های آموزشی بتواند به طور حرفه‌ای هر سال نیاز مخاطبان را که اکثر آن‌ها از دانش‌آموزان و جوانان این مرز و بوم هستند، ارزیابی کند و آن‌ها را در طرح سامان‌بخشی مدنظر قرار دهد و بتواند به طریقی معقول با ناشران فعال در این زمینه تعامل برقرار کند. زیرا این دفتر با توجه به وظیفه‌ای که دارد، می‌تواند نقش مهمی را در این راستا ایفا کند. و به شکل مطلوب، آثار ناشران را به طریقی مقتضی ارزیابی و آن‌ها را دسته‌بندی و تفکیک کند. هم‌چنین بتواند ضمن شناسایی مخاطبان هر کتاب، آثار ناشران را با توجه به تقسیم‌بندی موضوعی آن‌ها به اهل فن و متخصصان آن رشته معرفی کند.

۸. مشکلات، مسائل و موانع کار نشر کتب آموزشی را در چه می‌بینید؟

تعریف کتاب‌های آموزشی دایره‌ای وسیع و فراتر از تصور همگان دارد. شاید به معنای دقیق‌تر بتوان دایره‌ی شمول این تعریف را تا آن‌جا گسترش داد که هر کتاب غیردرسی را آموزشی قلمداد کرد؛ چرا که هر کتابی می‌تواند آموزشی باشد. البته به تقسیم‌بندی‌های رایج و معمول کاری ندارم، زیرا کتاب‌هایی هم هستند که به نظر من سهم چندانی در آشنایی و آموزش مخاطبان‌شان با نیازهایشان ندارند. کتاب‌سازی‌های بی‌مورد، جمع‌آوری‌های بیهوده و وقت تلف کن، و کتاب‌های غیرضرور از این جمله‌اند. اما کتاب‌هایی که با اهداف خاص کلاسیک و آموزشی تدوین می‌شوند، در این دسته‌بندی جا نمی‌گیرند.

مقوله‌ی کتاب‌سازی هم از جمله معضلاتی است که خوانندگان علاقه‌مند و جویای درک مطالب بیشتر و مفیدتر را دچار گمراهی می‌سازد. و آن‌ها را از دستیابی به اهداف اصلی کتاب دور می‌کند. این در حالی است که برخی از چنین کتاب‌هایی، در شناسنامه‌شان هم، عنوان کتاب آموزشی را یدک می‌کشند. کارشناسان دفتر سامان‌بخشی باید به این موضوع توجه داشته باشند

که در این مواقع با دقت هرچه بیشتری کتاب‌های آموزشی را از دیگر کتاب‌ها بازشناسی کنند. اگر ما بتوانیم درک درستی از نیازهای جامعه‌ی دانشگاهی و دانشجوییمان داشته باشیم و ناشران را به سمت تولید علم و اندیشه سوق دهیم، مطمئن باشید که گام اولیه را در مسیر تفکر نوین و عقلایی و آشنایی نسل جوان با مقوله‌ی آموزش برداشته‌ایم.

۹. آیا در حوزه‌ی فنی حرفه‌ای و کار دانش، نشر شما تولیداتی دارد؟ در این زمینه چه برنامه‌ای دارید؟

انتشارات ققنوس هرچند در موضوعات متنوعی مثل فلسفه، ادبیات، تاریخ، حقوق، روان‌شناسی و ... تولیداتی دارد، اما به دلایلی در این چند سال در حوزه‌ی فنی و حرفه‌ای کتابی نداشته‌ایم. چرا که به هر حال شناسه‌ی نشر ما تا اندازه‌ای ما را مجبور می‌کند که در حوزه‌ی تخصصی خود قدم برداریم. اما این دلیل نشده است که ما از این موضوع غافل بمانیم. بخشی از تولیدات انتشارات ما به علوم خالص و علوم پایه اختصاص داشته است که در زمره‌ی کتاب‌های دانشگاهی و درسی بوده‌اند.

ریاضیات دانشگاهی، هندسه‌ی جبری، و آنالیز عددی، از جمله‌ی این کتاب‌ها هستند که خوش‌بختانه مورد استفاده‌ی بسیاری از دانشجویان این رشته‌ها بوده‌اند.